

Edukační karta: Dárcovství oocytů a surogátní mateřství

Možná negativa dárcovství pro dárkyni

Zdravotní problémy po odběru

Hyperstimulační syndrom

Poranění při odběru

Pozdější výčitky svědomí dárkyně

Možnost setkání dětí dárkyně s neznámými sourozenci

Možná pozitiva dárcovství pro dárkyni

Finanční kompenzace

Dobrý pocit z pomoci

Možnost, jak se vyhnout genetické zátěži

Dárkyně je informována o svém zdravotním stavu

Štěstí jiné rodiny

Možná zdravotní negativa dárcovství

- Komplikace související s aplikací injekcí (hormonální stimulace).
- Zdravotní problémy při a po odběru: možné komplikace anestezie, tlak v podbřišku, špinění, poranění při odběru.
- Ovariální hyperstimulační syndrom: výrazné zvětšení břicha, které je podmíněno zvětšením vaječníků a hromaděním volné tekutiny v dutině břišní; dochází ke vzniku tzv. cirkulačního šoku, který je charakterizován zvýšením tepové frekvence a srdečního minutového objemu; může dojít k terminálnímu selhání orgánů a smrti; bolesti břicha, nevolnost, zvracení, průjem a dušnost.
- Úbytek (vyčerpání) vajíček dárkyně.

Možná zdravotní pozitiva dárcovství

- Dárkyně podstoupí genetické vyšetření na většinu geneticky podmíněných chorob a vyšetření karyotypu.
- Dárkyně podstoupí krevní testy (HIV, žloutenka B a C, syfilis).
- Dárkyně podstoupí gynekologické vyšetření včetně ultrazvuku.

Edukační karta: Dárcovství oocytů a surogátní mateřství

Podmínky dárcovství

- Věk 18 – 35 let.
- BMI (Body Mass Index) maximálně 29.
- Dobrý zdravotní stav.
- Ukončené středoškolské vzdělání s maturitou.
- Žádná geneticky podmíněná onemocnění.
- Negativní testy na sexuálně přenosné nemoci: HIV, žloutenka B a C, syfilis.
- Dárkyně nesmí mít vážné psychické poruchy.
- Dárkyně nesmí pravidelně užívat alkohol nebo drogy (včetně marihuany).
- Zájemkyně o dárcovství musí splnit přísná kritéria stanovená evropskými směrnici.

Kdy je potřeba

- Nízká kvalita vajíček ženy.
- Genetické abnormality.
- Možná negativa dárcovství
- Po onkologické terapii.

Etické otázky k dárcovství – otázky k zamyšlení

- Motivy pro dárcovství – peníze x pomoc?
- Má dárkyně dostatečné a pravdivé informace o riziku hyperstimulačního syndromu?
- Jak je realizován informovaný souhlas?
- Nejsou ženy „přestimulovány“ za účelem získat co nejvíce vajíček?
- Je eticky správné vystavovat dárkyni zdravotnímu riziku?
- Uvědomují si ženy, že darovaná vajíčka mohou dárkyním v budoucnu „chybět“?
- Přemýšlí ženy nad tím, že po darování vajíčka, oplodnění, úspěšném donošení plodu a porodu bude na světě dítě, které nese jejich genetickou výbavu?

Co je náhradní mateřství?

Náhradní (surogátní) mateřství je proces, kdy nějaká žena (tzv. náhradní matka) donosí dítě pro pár, který z různých důvodů není schopen podstoupit těhotenství úspěšně završené porodem, nebo ho podstoupit nechce. Náhradní matka souhlasí s tím, že se po narození vzdá rodičovských práv a povinností k tomuto dítěti a páru umožní, aby si dítě nezrušitelně osvojili (adoptovali ho).

Etické otázky náhradního mateřství – otázky k zamyšlení

- Lze si vše objednat – i dítě?
- Motivy pro náhradní mateřství – peníze x pomoc (někomu; pomoc sama sobě).
- Náhradní matka jako „živý inkubátor“.
- Má žena „právo“ být surogátní matkou i přes partnerův nesouhlas?
- Jaké dopady na partnerský vztah její rozhodnutí?
- Jak prožívají těhotenství surogátní matky její vlastní děti? Jaká omezení jim těhotenství jejich matky řináš?
- Co dělat, když dítě rodiče nakonec nechtějí?
- Co když se náhradní matka nakonec nebude chtít dítěte vzdát?
- Má dítě právo poznat „svou“ náhradní matku?
- Co když se během těhotenství zjistí, že dítě má vadu a náhradní matka chce jít na potrat nebo náhradní matka odmítá jít na potrat... Kdo rozhodne o tom, zda náhradní matka dítě donosí nebo ne?

Edukační karta: Dárcovství oocytů a surogátní mateřství

Možná negativa surogátního mateřství

Možné komplikace v těhotenství či při porodu

Nejasná legislativa

Emocionální vazba na „cizí“ dítě

Náhradní matka může odmítnout dítě předat

Možná pozitiva surogátního mateřství

Finanční kompenzace

Dobrý pocit z pomoci

Šťěstí jiné rodiny

Umožnit páru mít dítě i přes zdravotní překážky

Kdy je možné využít náhradní matku a jaké jsou podmínky ?

- Pro proces musí být přítomen jednoznačný zdravotní důvod, aby mohla být náhradní matka akceptována (např. žena nemá dělohu, opakovaně potrácí, život ohrožující komplikace v předcházejícím těhotenství aj.)
- IVF centrum náhradní matky nezprostředkovává - náhradní matku si hledá neplodný pár.
- V současnosti v České republice není proces náhradního mateřství upraven specifickým zákonem.

Kdo může být náhradní matkou?

- Věk náhradní matky je do 49 let, je občankou ČR.
- Podstoupí vyšetření registrujícím gynekologem, praktickým lékařem a psychologem.
- Je vhodné provést základní vyšetření - toxoplazmóza, zarděnky, cytomegalovirus, hepatitidy, HIV, syfilis, vyšetření štítné žlázy.
- Pokud bude náhradní matka vhodná, následuje konzultace u právníka; pokud je vdaná, manžel, musí s procesem souhlasit.

Kde hledat informace?

- Fakultní nemocnice Olomouc, Centrum asistované reprodukce: <https://car.fnol.cz/>
- Porodnice Brno, Centrum asistované reprodukce: <http://www.ivfbrno.cz/>
- IVF centrum Zlín: <https://www.ivf-zlin.cz/nahradni-materstvi>